

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет – Дизайн середовища
Кафедра – Архітектури
Галузь знань – 19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність – 191 «Архітектура та містобудування»

Рівень вищої освіти – 1-й освітньо-професійний
Рік навчання – 2
Вид дисципліни – Нормативна, з циклу професійної підготовки
Семестри – 3

АКАДЕМІЧНИЙ РИСУНОК

Семестр 3 (осінній, 2 курс, 2023 - 2024 н. р.)

Викладач	Ігнат'єва Наталія Вікторівна, доцент, PhD (канд. архітектури)
E-mail	ignatyeva.nataliya@ksada.org
Заняття	осінній семестр за розкладом
Консультації	за домовленістю, тел. +380506152261, Telegram
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8
Телефон навчання)	+380577060419 (факультет Аудіовізуального мистецтва та заочного

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування у Telegram та в електронній пошті. Умови листування: 1) на початку листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни («Академічний рисунок»); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача чи в Telegram. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються в узгоджені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна посідає одне з основних місць серед дисциплін підготовки бакалавра архітектури, та є такою, що забезпечує професійні якості архітектора. Дисципліна базується на образотворчому досвіді, що отримали здобувачі вищої освіти в ході вивчення дисципліни «Академічний рисунок» для 1 курсу, та є її послідовним продовженням.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Папір А2, А3, тонований папір, графітні олівці, ластик, акварель, кольорові олівці, лінери, фломастери, вугілля, сангіна, сепія, пастель, туш. Планшет або дві ґрунтовані 80 x 60.

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Академічний рисунок» – подальший розвиток у здобувачів об'ємно-просторового та образно-пластичного мислення, подальше оволодіння образотворчою грамотою та опанування основ теорії і практики рисунку голови людини (з гіпсових моделей) та складних архітектурних

композицій, стосовно до завдань архітектурної освіти, опанування навичок для поглиблення можливостей кола діяльності майбутніх архітекторів у різних техніках і напрямках рисунку.

Основними завданнями курсу є:

- розвиток аналітичного мислення студентів;
- розвиток у студентів об'ємно-просторового сприйняття та об'ємно-просторової уяви;
- розвиток художньо-образного мислення та естетичного смаку;
- розвиток практичних графічних умінь;
- розвиток зорової пам'яті та фантазії;
- освоєння прийомів творчого пошуку в розв'язанні практичних завдань;
- виховання загально-естетичної культури студентів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закони побудови оптимальної композиції архітектурного рисунку;
- засоби застосування правил лінійної перспективи для зображення складних об'єктів;
- об'ємно-просторові закони побудови форми;
- конструктивні особливості зображуваних об'єктів;
- засоби застосування законів світлотіньового зображення складних об'єктів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- знаходити оптимальні варіанти композиції рисунку;
- знаходити засоби, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображуваних об'єктів;
- здійснювати передачу об'ємного зображення за допомогою лінійної перспективи;
- відображувати конструкцію зображуваних об'єктів - голови людини (з гіпсових моделей) та складних архітектурних композицій;
- моделювати форму, передавати об'єм за допомогою світлотіні, що сприятиме найбільшій виразності рисунку;
- застосовувати засоби, що сприяють цілісності зображення;
- вільно володіти графічними навиками рисунку, різними графічними техніками та технологіями графічних матеріалів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА:

Загальні компетентності:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК06. Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проєктуванні.

СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проєктування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК09. Здатність розробляти архітектурно-художні, функціональні, об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, а також виконувати креслення, готувати документацію архітектурно-містобудівних проєктів.

СК15. Здатність до здійснення комп'ютерного моделювання, візуалізації, макетування і підготовки наочних ілюстративних матеріалів до архітектурно-містобудівних проєктів.

СК16. Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проєктування.

Програмні результати навчання:

ПР10. Застосовувати сучасні засоби і методи інженерної, художньої і комп'ютерної графіки, що використовуються в архітектурно-містобудівному проєктуванні.

ПР11. Застосовувати художньо-композиційні засади в архітектурно-містобудівному проєктуванні.

ПР16. Розуміти соціально-економічні, екологічні, етичні й естетичні наслідки пропонованих

рішень у сфері містобудування та архітектури.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

«Академічний рисунок» – фундаментальна дисципліна у процесі професійного навчання архітекторів, одна з найважливіших серед дисциплін професійного циклу. Грунтовне володіння рисунком, який є основою образотворчої «мови», дає необмежені можливості для творчого розвитку студентів, формування в них об'ємно-просторового та художньо-образного мислення, естетичного смаку і здатності до творчої професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Академічний рисунок» для 2 курсу є комплексом практичних завдань, що поступово ускладнюються. Таким чином, здійснюється систематичне накопичення здобувачами вищої освіти професійних знань і навичок, які включають як технічні прийоми освоєння образотворчої грамоти, опанування засобів зображення складних об'ємних форм, так і навички роботи з різноманітними виразними засобами та прийомами графіки.

Завдання навчальної дисципліни «Академічний рисунок» (2 курс, 3 семестр) адаптовані до умов дистанційного навчання.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, дисципліна вивчається студентами 2-ого курсу (3 кредита ECTS, 90 годин: 45 годин – практичні заняття, 45 годин - самостійна робота)

Тема	Години (лекції, практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
3 семестр				
Академічний рисунок				
Змістовий модуль 1. Гіпсова голова людини				
Завдання 1. Гіпсова голова людини (копія з рисунку)	9	Володіти навичками зображення гіпсової голови людини в різноманітних ракурсах за законами лінійної перспективи, знати особливості конструктивної побудови голови людини, класичні пропорції голови людини, володіти навичками зображення гіпсової голови людини в об'ємі за допомогою закономірностей світлотіні	Рисунок гіпсової голови людини (копія з рисунку)	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками зображення гіпсової голови людини в різноманітних ракурсах за законами лінійної перспективи, ступінь опанування особливостей конструктивної побудови голови людини, знання класичних пропорцій голови людини, володіння навичками зображення гіпсової голови людини в об'ємі за допомогою закономірностей світлотіні
Завдання 2. Гіпсова голова людини (кондотьєр Гаттамелата). Рисунок за фото.	12	Володіти навичками зображення гіпсової голови людини в різноманітних ракурсах за законами лінійної перспективи, знати особливості конструктивної побудови голови людини, класичні пропорції голови людини, володіти навичками зображення гіпсової голови людини в об'ємі за допомогою закономірностей світлотіні	Рисунок за обраного фото гіпсової голови людини (кондотьєр Гаттамелата)	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками зображення гіпсової голови людини в різноманітних ракурсах за законами лінійної перспективи, ступінь опанування особливостей конструктивної побудови голови людини, знання класичних пропорцій голови людини, володіння навичками зображення гіпсової голови людини в об'ємі за допомогою закономірностей світлотіні
Всього у	21			

змістовому модулі:				
Змістовий модуль 2. Фрагмент інтер'єру				
Завдання 3. Частина 1. Фрагмент інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора) Рисунок	15	Володіти навичками зображення фрагменту інтер'єру в перспективі з виявленням конструкції геометричних тіл та зі світлотіньовим рішенням рисунку	Рисунок фрагменту інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора)	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння правилами композиції на аркуші, ступінь розкриття конструктивних особливостей геометричних тіл, ступінь володіння правилами лінійної перспективи, якість зображення форми конструкції, об'єму за допомогою світлотіньових відносин.
Завдання 3. Частина 2. Фрагмент інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора). Графічна інтерпретація	9	Володіти різноманітними виразними засобами графічних матеріалів та прийомами графічних технік	Інтерпретація рисунку фрагменту інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора) в обраній графічній техніці	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння графічними техніками
Всього у змістовому модулі:	24			
Разом:	45			

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни «Академічний рисунок» на 2 курсі передбачає засвоєння та удосконалення здобувачами правил, навичок і прийомів зображення простих та складних геометричних тіл на аркуші паперу.

На другому році навчання здобувачі вже мають початкові професійні навички, ці навички та вміння повинні розвинутися та вдосконалитися в результаті виконання практичних завдань, що передбачені програмою дисципліни. Для забезпечення послідовного підвищення професійної компетентності здобувачів вводяться завдання, що ускладнюються протягом семестру. Завдання дисципліни спрямовані на розвиток у здобувачів об'ємно-просторового мислення, художньої уяви, вміння користуватися різноманітними графічними засобами та техніками, здатності до оперативного реагування на запропоноване творче завдання.

Самостійна робота студентів організована таким чином: студенти отримують завдання, вивчають постанову проблеми, мету завдання, об'єкти зображення, здійснюють пошук додаткової візуальної інформації за завданнями дисципліни та її аналіз. Під час індивідуального консультування та обговорення у групі кожен здобувач визначається з ракурсом, композицією, конструктивними особливостями об'єктів, що зображуються, матеріалами та техніками, за допомогою яких він буде працювати.

Практичні заняття проводяться у формі колективної та індивідуальної бесід викладача зі здобувачами, передачі практичних навичок щодо академічного рисунку безпосередньо від викладача до здобувачів.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи та виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційного перегляду.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ЕСТ S	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ЕСТ S
відмінно	90–100	A	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (виконання практичних завдань курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно [положенню «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв»](https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf) <https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання: <https://zakonodavstvo.com/zakon-ukrainy/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>; <https://saiup.org.ua/novvny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом осіннього семестру 2023-2024 н. р.)

Дата	№	Тема	Вид Заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
3 семестр							
Змістовий модуль 1. Гіпсова голова людини							
<u>1-3 тиж-день</u>	1	Гіпсова голова людини (копія з рисунку)	практ	Рисунок гіпсової голови людини (копія з рисунку)	<u>9</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>4-7 тиж-день</u>	2	Гіпсова голова людини (кондотьєр Гатгамелата). Рисунок за фото.	практ	Рисунок за обраного фото гіпсової голови людини (кондотьєр Гатгамелата)	<u>12</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів.

							Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>21</u>		<u>50 балів</u>
Змістовий модуль 2. Фрагмент інтер'єру							
<u>8-12 тиж-день</u>	3 (1)	Фрагмент інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора) Рисунок	практ	Рисунок фрагменту інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора)	<u>15</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>13-15 тиж-день</u>	3 (2)	Фрагмент інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора). Графічна інтерпретація		Інтерпретація рисунку фрагменту інтер'єру за уявою (робоче місце архітектора) в обраній графічній техніці	<u>9</u>	поточний контроль, екзаменаційний перегляд	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>24</u>		<u>50 балів</u>
				Разом:	<u>45</u>		<u>100 балів</u>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
A	50	50	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку. Робота виконана на чудовому технічному та зображувальному рівні.
A	48-49	48-49	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку. Робота виконана на високому технічному та зображувальному рівні.
A	45-47	45-47	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку. Робота виконана на гарному технічному та зображувальному рівні.
B	41-44	41-44	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на гарному технічному та зображувальному рівні, до роботи є незначні зауваження.
C	37-40	37-40	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на доброму технічному та зображувальному рівні, але здобувач зробив значні помилки.
D	32-36	32-36	Здобувач не в повному обсязі опанував матеріал завдання, робота виконана на задовільному технічному та зображувальному рівні із значними недоліками.
E	30-31	30-31	Здобувач в недостатньому обсязі опанував матеріал завдання, виконана робота має багато значних недоліків (невідповідність завданню, невиконання вимог до академічного рисунку, невчасна подача виконаної роботи).
FX	17-29	17-29	Здобувач не опанував матеріал завдання. Робота не відповідає завданню. Пропуск рубіжного контролю.
F	1-16	1-16	Пропуск рубіжного контролю.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 3-му семестрі

Змістовий модуль	№ теми, завдання	Форма звітності	Бали
1	2	3	4
3 семестр			
Модуль 1			
1	Завдання 1	Поточний контроль	0–20
	Завдання 2	Поточний контроль	0–30
Загальна кількість балів за Модуль 1			0–50
Модуль 2			
2	Завдання 3. Частина 1	Поточний контроль	0–30
	Завдання 3. Частина 2		0-20
Загальна кількість балів за Модуль 2			0–50
Загальна кількість балів за 1 семестр		Екзаменаційний перегляд	0–100

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за

- активність здобувача під час практичних занять (до 3 балів);
- перевиконня завдань з кількості та якості робіт (до 3 балів);
- виступ на конференції або публікація статті за темою дослідження в межах дисципліни (до 4 балів).

Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна:**

- 1 Берlach О. П., Чихурський А.С. Малюнок з основами перспективи. Курс лекцій. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. 14 с.
- 2 Жилка І. С., Гуменюк І. С., Подолець П. М., Руднев С. М., Байцар-Артеменко О. В. Методичні вказівки до практичних завдань з навчальної дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання Частина 4. Рисунок гіпсової голови Гаттамелати [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2020. 17 с. <https://ep3.nuwm.edu.ua/19421/1/03-07-75%D0%9C.pdf>
- 3 Ігнат'єва Н.В., Тимофєєва Н.В. Методичні вказівки «Правила лінійної перспективи» до вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво» для здобувачів вищої освіти I – IV курсів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» першого (бакалаврського) рівня. (РВВ ХНУБА, 2021 р.). 41 с.
- 4 Ignatyeva N.V., Tymofieieva N.V. Methodical guidelines “The rules of linear perspective” for the study of the subject “Fine art” for foreign applicants of higher education of I-IV courses of the speciality 191 “Architecture and urban planning” of the first level (bachelor)/compilers. (РВВ ХНУБА, 2021 р.). 41 р.
- 5 Разінкіна О.М. Методичні рекомендації з дисципліни «Теорія та практика малюнку» до завдання «Зарисовки голови людини в різних поворотах і нахилах» для самостійної роботи студентів другого року навчання ОС «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2017 р. 22 с.

Додаткова:

- 1 Бучинський С. Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. К.: Мистецтво, 2001. 178 с.
- 2 Демиденко О. І. Рисунок. Гіпсова класична голова людини: навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. Запорізький нац. техн. ун-т. Запоріжжя: ТОВ "Фінвей", 2013. 95 с., іл.
- 2 Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2002. 190 с.

3 Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник – довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.

4 Сухенко В.О. Рисунок. К.: „BONAMENTE”, 2004. 176 с.

5 Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка. К: НАУ, 2005. 60 с.

Інтернет-ресурси:

1 Бібліотека українських підручників: веб-сайт. URL: <http://pidruchniki.ws/>

2 Державна науково-технічна бібліотека України: веб-сайт. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>

3 Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4 Національний художній музей України. URL: <https://namuseum.business.site/#gallery>